

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2022

aruandeaasta lõpp: 31.12.2022

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Eesti Inimõiguste Keskus

registrikood: 90012202

address: Ahtri tn 8

Tallinn

Harju maakond

10151

telefon: +372 6445148

faks: +372 6465148

e-posti address: info@humanrights.ee

veebilehe address: <https://humanrights.ee>

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	23
Bilanss	23
Tulemiaruanne	24
Rahavoogude aruanne	25
Netovara muutuste aruanne	26
Raamatupidamise aastaaruande lisad	27
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	27
Lisa 2 Raha	28
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	29
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	29
Lisa 5 Võlad ja ettemaksed	30
Lisa 6 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	30
Lisa 7 Annetused ja toetused	32
Lisa 8 Tulu ettevõtlusest	33
Lisa 9 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	33
Lisa 10 Tööjõukulud	33
Lisa 11 Seotud osapooled	34
Aruande allkirjad	35
Vandeauditori aruanne	36

INIMÕIGUSTE
KESKUS

Tegevusaruanne 2022

Taust

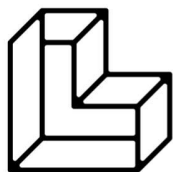
Missioon ja visioon

Eesti Inimõiguste Keskus (EIK) on sõltumatu valitsusväline inimõigusorganisatsioon.

Eesti Inimõiguste Keskus tegutseb selle nimel, et luua üheskoos iga inimese inimõigusi austav Eesti. Keskuse visioon aastaks 2025 on, et Eesti on avatud ühiskond, kus inimõigused on olulised ja riiklikult tagatud ning iga inimene teab, et tema ja teiste õigused väärivad kaitsmist.

EIK korraldab oma tegevust olenevalt ühiskondlikest vajadustest. Praegu on meie fookuses võrdne kohtlemine ja mitmekesisuse edendamine, varjupaigataotlejate ja pagulaste inimõigused, andmekaitse ja digitaalõigused ning võitlus vaenu vastu. Oleme Eesti mitmekesisuse kokkuleppe koordinaatorid. Jälgime üldist inimõiguste olukorda Eestis ja avaldame alates 2007. aastast selle kohta aruandeid.

Liikmelisus

**CIVIL
LIBERTIES
UNION FOR
EUROPE**

European Network Against Racism
Réseau européen contre le racisme
Europäisches Netz gegen Rassismus

Leap
Legal Experts
Advisory Panel
JUSTICIA
EUROPEAN RIGHTS NETWORK

INACH

bringing the online in line with human rights

**International
Detention Coalition**

Human rights for detained refugees,
asylum seekers and migrants

EJN
Ethical
Journalism
Network

ELi põhiõiguste ameti põhiõiguste platvorm, ELi mitmekesisuse kokkulepete platvorm, ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogu.

EMSL
Vabühenduste liit

VÕRDSE
KOHTLEMISE
VÕRGUSTIK

Arengukoostöö Ümarlaud

Avatud
Valitsemise
Partnerlus

Eesti Inimõiguste Keskus on ÜRO pagulasameti UNHCR rakenduspartner Eestis.

UNHCR
The UN Refugee Agency

Sissejuhatus

2022. aasta algas strateegiliselt, juba planeeritud tegevustega. Keskuse eesmärk oli (ja on) liikuda sellise avatud ühiskonna suunas, kus inimõigused on olulised ja riiklikult tagatud ning iga inimene teab, et tema ja teiste õigused väärivad kaitsmist. Aasta näitas, kui olulised on demokraatlik ühiskonnakord, inimõiguste järgimine ja rahvusvahelise kogukonna roll nende tagamisel.

Veebruaris kinnitasime oma aastase tegevuskava ja eesmärgid. Kuu lõpus tuli need aga kõrvale heita, sest Venemaa oli alustanud täiemahulist sõda Ukraina vastu. Märtsist maini keskendusime Ukrainast saabuvate põgenike nõustamisele ja abistamisele. Kaasasime kaheksa vabatahtlikku, koordineerisime oma tööd nii ÜRO pagulasameti kui ka teiste partneritega. Alates suvest laiendasime koostööd Eesti Pagulasabiga, et tagada Ukraina pagulaste heaolu Eestis. Aasta lõpuni korraldasime koostöös Ukraina pagulaste kogukondadega Eesti eri paigus üle saja ürituse, hoidsime silma peal pagulaste elamistingimustel, tegime kindlaks põgenike sotsiaalsed ja õiguslikud murekohad ning otsisime neile lahendusi.

Keskuses leidis aasta jooksul aset ohtralt sisemisi muudatusi. Kolisime suuremale pinnale ning ütlesime head aega ja suur tänu kolleegidele, kes panustasid aastaid oma tööga sellesse, et iga inimese inimõigused oleksid Eestis kaitstud. Pagulasvaldkonna jurist Markus, kommunikatsioonijuht Mirjam ning mitmekesisuse ja kaasatuse valdkonna juht Liina liikusid edasi uute eesmärkide suunas. Nende asemele tulid uued kolleegid, kes oma valdkonda ning inimõiguste kaitset Eestis edendada soovivad.

Aasta oli keeruline, aga suutsime prioriteedid kiirelt ümber rihtida, suurenenud töökoormusega harjuda, meeskonda laiendada ning – mis kõige tähtsam – uutele väljakutsetele vastu astuda ja abivajajaid aidata. Suvel pidime Ukrainas toimuva sõja tõttu enneaegu lõpetama oma ainukese arengukoostööprojekti, kuna projektpartner ei saanud enam planeeritud tegevusi jätkata. Sügisel jõudsime koos nõukoguga laiemalt keskuse strateegia ja eesmärkide peale mõelda ning tehtut analüüsida. Aasta lõpu poole alustasime kommunikatsioonistrateegia loomist. Detsembris – inimõiguste keskuse 13. sünnipäeval – pikendas nõukogu keskuse juhataja volitusi kolme aasta võrra, et saaksime oma 2024. aastani kestva strateegia edukalt ellu viia.

Keskus ei saaks oma tööd teha ilma toetajateta. Vabatahtlikud, inimõiguste saadikud, kõik annetajad – meie mõju on palju suurem tänu teile!

Egert Rünne

juhataja

Inimesed

2022. aastal oli EIKis üksteist täistööajaga töökohta. 2022. aastal töölepinguga tööl olnud töötajad:

- Kelly Grossthal (strateegilise hagelemise valdkonna juht),
- Mari-Liis Vähi (digiõiguse valdkonna juht),
- Helen Talalaev (mitmekesisuse ja kaasatuse valdkonna juht alates augustist 2022),
- Uljana Ponomarjova (pagulasvaldkonna juht),
- Egert Rünne (juhataja),
- Joosep Nahkor (assistent),
- Kertu Tuuling (pagulasvaldkonna jurist alates septembrist 2022),
- Ave Anniste (kommunikatsioonijuht alates detsembrist 2022),
- Marleen Armeri (tähtajalise töölepinguga kogukonna koordinaator alates veebruarist 2022),
- Yulia Apukhtina (tähtajalise töölepinguga Ukraina kogukonna koordinaator alates augustist 2022 kuni detsembrini 2022),
- Diana Olesjuk (tähtajalise töölepinguga Ukraina kogukonna koordinaator alates juunist 2022 kuni detsembrini 2022),
- Oleksandra Klotka (tähtajalise töölepinguga Ukraina kogukonna koordinaator alates augustist 2022 kuni detsembrini 2022),
- Markus Hallang (pagulasvaldkonna jurist kuni augustini 2022),
- Liina Rajaveer (mitmekesisuse ja kaasatuse valdkonna juht kuni aprillini 2022),
- Mirjam Savioja (kommunikatsioonijuht kuni aprillini 2022).

Lisaks töölepinguga töötavatele töötajatele olid oma oskustega aasta jooksul abiks ka käsunduslepinguga töötajad. Samuti kasutas EIK strateegiliste kaasuste raames advokaadibüroode teenuseid. Keskuse töösse panustasid nii inimõiguste saadikud, vabatahtlikud kui ka praktikandid.

Eesti Inimõiguste Keskuse nõukokku kuulus 2022. aasta lõpus kuus liiget: Katrin Merike Nyman-Metcalf, Jevgeni Krištafovitsš, Andi Hektor, Märt Väljataga, Paloma Krõõt Tupay ja Toomas Käbin.

Inimõiguste keskusele osutab raamatupidamisteenust Ernst & Young Baltic AS.

Lühikokkuvõte

Aasta 2022

INIMÕIGUSTE
KESKUS

11
täiskohaga
töötajat

18
projekti

122
üle-Eestilist üritust
Ukraina kogukonnale

3275
osalejat

458
intervjuud

2259
nõustamist

18
strateegilist
kohtukaasust

104
nõustamist
võrdse
kohtlemise
teemal

5
jooksvat
strateegilist
võrdse kohtlemise
kaasust

12
uuringut Euroopa
Põhiõiguste
Ametile

1
vaenukõne
leviku
uuring

2
vaenukõne
monitooringut

mitmekesisuse
kokkulepe

30

liitunud organisatsiooni

austame
erinevusi

49

märgise saajat

90

meediakajastust

7

arvamusartiklit

3

andmekaitse õppevideot

Tähistasime mitmekesisuse
päeva ja Euroopa
mitmekesisuse kuud

mitmekesisuse
päev

20+

seminari ja koolitust

400+

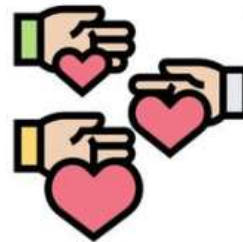
osalejat erinevatel
mitmekesisuse teemaüritustel

Annetajate uuring ja platvorm

26 118

eurot

395

annetajat

144

püsiannetajat

Uuendatud võrdse
kohtlemise seaduse
käsiraamat

Uuring
euroskeptitsismist

Uuenenud
inimõiguste giid

Strateegiline hagelemine

Aasta ringi nõustasime inimesi võrdse kohtlemise teemal kokku 104 korral. Põhiteemad olid ahistamiskaasused, töökohal diskrimineerimine ja kooseluseadust puudutavad küsimused. Võrdse kohtlemise ja laiemalt inimõiguste kaitse valdkonnas tegelesime tänu annetajatele kuue strateegilise kaasusega.

- 1. Seksuaalsest ahistamisest teatamine.** Toetame kohtus noort sportlast Miiat, kes andis kogetud seksuaalsest ahistamisest konfidentsiaalselt teada koolijuhile ja kellele treener esitas seetõttu laimukaebuse koos kahjuhüvitise nõudega. Seksuaalne ahistamine on raske inimõiguste rikkumine ja juhtunust peab saama usalduslikult rääkida kartmata, et see toob kaasa koolitee katkemise, tagakiusamise, taasohvristamise, valesüüdistused või teised ebameeldivad tagajärjed. 2022. aasta augustil tegi Tartu Maakohus otsuse ja leidis, et koolijuhile ahistamisjuhtumist teada andmise puhul ei rakendu nn laimu paragrahvid. Vaidlus jätkub Tartu Ringkonnakohtus.
- 2. Väljendusvabadus ja õigus teha petitsioone.** Meie poole pöördus 2020. aastal kunstnik, üliõpilane ja kodanikuaktivist Katrina, kelle oli raadio Sky Plus saatejuht Alari Kivisaar andnud kohtusse, süüdistades Katrinat laimamises. 2020. aasta juunis alustas Katrina avalikku petitsiooni Kivisaare radioeetrist eemaldamiseks, et kaitsta põhiõiguslikke väärtusi ja seista vastu vähemusi alavääristavale ebaõiglusele. Selle strateegilise kohtuvaidluse laiem eesmärk on arutleda väljendusvabaduse kui ühe olulise inimõiguse olemuse ja piiride üle, sh õiguse üle koostada petitsioone. Mais 2022 otsustas Harju Maakohus osaliselt rahuldada Alari Kivisaare hagi Katrina Raiendi vastu. Novembris 2022 jõudis kohtuprotsess Tallinna Ringkonnakohtus lahendini, mis kinnitas, et avalik petitsioon on õiguspärane ja lubatud viis oma sõnavabaduse kasutamiseks. Detsembris 2022 esitas Katrina Raiend kassatsioonkaebuse Eesti Vabariigi Riigikohtusse.
- 3. Perede õigus kanda ühist perekonnanime.** Kehtiv nimeseadus ei võimalda otseselt ühist perekonnanime registreeritud kooselu korral. Samas on Riigikohus mitmes lahendis kinnitanud, et perekonnapõhiõigus laieneb ka samast soost paaridele, kes elavad registreeritud kooselus. Seetõttu on meie hinnangul põhiseadusega (ja tõenäoliselt Euroopa inimõiguste konventsiooniga) vastuolus diskrimineeriv registreeritud kooselu väljajätmine ühise perekonnanime regulatsioonist, olenemata sellest, mida ütleb või ei ütle selle kohta kooseluseadus. Seda eelkõige olukorras, kus samast soost paaridel veel puudub Eesti seaduste alusel õigus abielluda. Kuivõrd kooselulepingu sõlminud inimesed elavad koos perekonnana ja sisuliselt ei erine nende suhe abikaasade omast, on elukaaslaste soov jagada ühist perekonnanime igati põhjendatud ning ühtlasi käsitletav mõjuva põhjusena. Jaanuaris 2022 pöördusid kaebajad inimõiguste keskuse toel enda õiguste kaitseks kaebusega Tallinna Halduskohtusse.
- 4. Õigus Euroopa Inimõiguste Kohtust: lapsealisele ohvrile tõhusa kaitse tagamine.** Süüdistuse kohaselt väärkohtles isa tõenäoliselt oma väikest tüdruku. Maa-

ja ringkonnakohus mõistsid isa süüdi, Riigikohus mõistis aga isa menetluslike aspektide tõttu õigeks. Riigikohtu hinnangul tegi politseiuuriya kaks olulist viga: esiteks ei teavitatud lapsealist tunnistajat tõe rääkimise kohustusest ja teiseks ei teavitatud last võimalusest mitte anda ütluseid oma lähedase vastu. See tingis Riigikohtu hinnangul tõendi, s.o kannatanu ütlused, lubamatuks tunnistamise. Euroopa Inimõiguste Kohus tegi asja omapoolse otsuse (R.B. vs. EESTI), milles tuvastas, et lapsealise kannatanu suhtes on rikutud konventsiooni artikleid 3 ja 8, ning mõistis kannatanule kahjuhüvitise. Euroopa Inimõiguste Kohus leidis, et menetlusõiguse rakendamisel esinesid märkimisväärsed vead, mis ei taganud lapsealisele ohvrile tõhusat kaitset. 21. märtsil 2022 esitasid inimõiguste keskuse toel kannatanu esindajad kannatanu nimel teistmisavalduse Riigikohtusse. 20. juunil 2022 otsustas Riigikohus jätta teistmisavalduse menetlusse võtmata.

Lisaks oli töös kaks strateegilist kaasust (rassism korteri üürimisel ja ATH ravimite kättesaadavus), mis kohtusse ei jõudnud.

2022. aastal toetasid valdkonna tegevusi inimõiguste keskuse annetajad ja Sotsiaalministeerium.

Vaenukõne ja vaenukuriteod

OpCode – online-vaenukõne vastu

Valmis koduleht, mis õpetab vaenuvabalt suhtlema. Koduleht Mindthehate.com sisaldab rikkalikult teavet vaenukõne ja teemaga seotud uuringute kohta. Lisaks leiab uuel kodulehelt soovitusi eri eluvaldkondadele vaenuvabaks suhtluseks.

Konverents „Herd immunity against hate and lies“. 24.–25. jaanuaril toimus Tallinnas ja Zoomi abil üle maailma OpCode'i projekti lõpukonverents, mis võttis fookusesse valeinfo ja vaenu leviku pandeemia ajal. Esinejate hulgas oli oma ala eksperte nii sotsiaalmeedia platvormidelt, Euroopa Komisjonist, vabaihendustest kui ka ajakirjandusest. Kahe päeva jooksul jäi läbivalt kõlama mõte, et valede ja vaenu levik on COVID-19 ajal märkimisväärselt suurenenud ning leidnud ärevate aegade tõttu soodsa pinnase.

Projekti kaasrahastas Euroopa Komisjon õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi (2014–2020) kaudu ja Kodanikuühiskonna Sihtkapital.

Aktiivsed Euroopa kodanikud vaenukõne vastu

Vaenukõne seminar noortele. 17. juunil kogunesid Tartus noored üle Eesti ja Euroopa, kel oli huvi saada rohkem teada vaenukõne teemast ning astuda samuti reaalseid samme vaenu vähendamiseks. Ürituse peamine eesmärk oli selgitada vaenukõne mõju Euroopa solidaarsusele, demokraatialle, vähemuste kaitsele ja muidugi ka noorte endi heaolule.

Uuring euroskeptitsismi ja vaenukõne seostest. Suvel avaldasime koostöös vabaihendustega üle Euroopa uuringu, mille eesmärk oli analüüsida Euroopa Liidu vastaste hoiakute ja vaenukõne seoseid. Uuringust ilmnis, et nii Eestis kui teistes osalenud riikides on seosed otsesed, need grupid ja erakonnad, kelle hoiakud on euroskeptilised, on tihti ka vaenulikud erinevate vähemusgruppide suhtes.

Projekti rahastas Euroopa Liidu programm „Kodanike Euroopa“.

Uuri.Osale.Muuda.

Vaenumonitooring. Seirasime vaenukõne levikut sotsiaalmeedias nii vene kui ka eesti keeles. Mõlema keele puhul oli märgata, et inimesed on õppinud vaenu õhutamisel sotsiaalmeedia vaenukõne tuvastamise masinõppemudeleid petma – näiteks metafoore ja varjatud ähvardusi kasutades. Vene keeles oli eestikeelse sisuga võrreldes rohkem kommentaare, milles kasutati mitteheteroseksuaalsete inimeste vastu otseselt ähvardavat keelt. Tulemustest avaldasime ka laiemat uuringu.

Rahvusvaheline vaenukõne vastane seminar. 16. novembril toimus seminar, kus arutasime Eesti ja Saksa noortega, mis on vaenukõne ja miks on vaja sellest rääkida. Vaatasime, milline on seis Eestis, Saksamaal ja teistes riikides. Selgitasime, mis põhjustab vaenukõnet ja millised tagajärjed võivad vaenule õhutamisel olla. Seminari käigus selgitasime välja, kust jooksevad piirid noorte jaoks ning mida saab iga noor ise teha, et vaenu oleks vähem. Seminari käigus toimunud mõttetalgutel ning sellele järgnevas jagasid noored oma ideid vaenuvastase sotsiaalmeedia kampaania loomiseks, mille nad detsembris ka ellu viisid.

Projekti rahastaja oli Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkond Eestis.

Mitmekesisus ja kaasatus

Mitmekesisuse kokkuleppe võrgustik

Mitmekesisuse kokkulepe on vabatahtlik lepe, millega liitudes kinnitab ettevõtte, vabaühendus või avaliku sektori organisatsioon, et austab inimeste mitmekesisust ja väärtustab võrdse kohtlemise põhimõtet nii oma töötajate, klientide kui ka koostööpartnerite seas. 2022. aasta oli mitmekesisuse kokkuleppe võrgustiku jaoks märkimisväärne – kokkulepe tähistas kümndat sünnipäeva. Täname siinkohal kokkuleppe alustajaid ja juhtijaid: Kari Käsper, Kelly Grossthal, Marianne Meiorg, Peep Ehasalu ja Liina Rajaveer – iga teie panus on olnud oluline, et kokkuleppe on nii jätkusuutlikult arenenud.

2022. aastal liitus mitmekesisuse kokkuleppega 30 uut organisatsiooni. Aasta jooksul toimus kaks mitmekesisuse kokkuleppe liitumisüritust, 20. aprillil liitus mitmekesisuse kokkuleppega 24 uut organisatsiooni kõigist kolmest sektorist. Tegu on kokkuleppe ligi kümneaastase ajaloo suurima allkirjastanute arvuga ühe liitumisürituse raames. Oma pühendumust kinnitasid Coolbet, eCartic Industries, Inchcape Motors Estonia, Interconnect Product Assembly, Keskkonnaministeerium, Koeru Hooldekeskus, Lantmännen Unibake Estonia, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, Starship Technologies, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Viimsi vallavalitsus ja hallatavad asutused: Viimsi, Haabneeme, Randvere ja Püüsi kool, Viimsi muusikakool ja kunstikool, Prangli põhikool ja rahvamaja, MLA Viimsi Lasteaiad, Viimsi noortekeskus, raamatukogu ning hoolekandekeskus. Sügisesel liitumisüritusel tegid suure väärtuspõhise sammu seitse organisatsiooni: Elisa Eesti, Bolt, Rimi Eesti Food, Premier Restaurants Eesti, Itella Estonia ja Posti Messaging.

Eestis on kokkuleppega liitunud seega juba 177 organisatsiooni.

Lisaks korraldasime mitmekesisuse kokkuleppe võrgustikule seminare ja koolitusi mitmekesisusest töökohal ja eelarvamustest. 2022. aastal toetas valdkonna tegevusi Sotsiaalministeerium.

Mitmekesisuse märgis

2022. aastal andsime organisatsioonidele kolmandat korda mitmekesisuse märgise „Austame erinevusi“.

15. septembril tunnustasime kvaliteedimärgisega „Austame erinevusi“ 49 töandjat, kes on võtnud fookusesse mitmekesisuse ja kaasatuse edendamise oma organisatsioonis. Tunnustuse pälvimid ADM Interactive, Advokaadibüroo LMP, Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, Eesti Töötukassa, Ellex Raidla, Advokaadibüroo Enics, Estank, HAVI Logistics, Häirekeskus, IPF Digital, Kaubamaja, Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Koduekstra, Manpower Eesti, Nordea Bank Abp Eesti filiaal, Pipedrive, Playtech Estonia, Prisma Peremarket, SEB Pank, SOL Baltics, Sotsiaalministeerium, Stell Eesti, Swedbank, Telia Eesti, Tieto Estonia, Tööinspeksioon, Vabaühenduste Liit, Vanalinna Ehitus ja Via 3L.

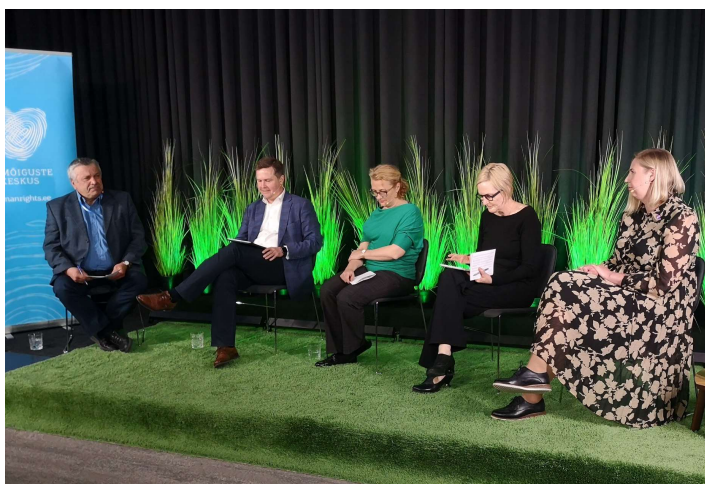
„Austame erinevusi“ on märgis töandjale, kes peab lugu võrdsest kohtlemisest ja kaasavast organisatsioonikultuurist ning kelle sisuline töö mitmekesisuse juhtimisel on eeskujuks ka teistele. See näitab organisatsiooni pühendumist mitmekesisuse toetamisele ning seeläbi ka parema töökeskkonna ja ühiskonna loomisele. Järgmine märgiste üleandmine toimub 2023. aastal.

2022. aastal toetas valdkonna tegevusi Sotsiaalministeerium.

Mitmekesisuse päev

Mai on Euroopa mitmekesisuse kuu, mille ühise tähistamisega on liitunud kümned Euroopa riigid. 2022. aasta mitmekesisuse kuu teema oli „Sildu luues“, mis keskendus ühisosade leidmisele eri põlvkondade ja kogukondade vahel.

Eestis oli mitmekesisuse kuu tippsündmus põlvkondade mitmekesisuse näitus. Lisaks toimus mai kolmel nädalal tuur erigiidiga, kes tutvustas näitust, põlvkondadevahelisi silde ja

vanuselise mitmekesisuse teemat oma pilgu läbi.

Samuti kutsusime kuu käigus suured Eesti tööandjad aruteluringi, et uurida, kuidas on jõutud mitmekesisuseni ning kuidas paremini tähele panna ja mõista erinevate inimeste vajadusi ja õigusi. Vestlusringis osalesid Telia, SEB Panga, Prisma ja Microsoft Estonia esindajad.

Mitmekesisuse päeva tähistas 12. mail üle 40 ettevõtte.

2022. aastal toetas valdkonna tegevusi Sotsiaalministeerium, Euroopa Komisjon ning Rootsi Suursaatkond Eestis.

2022. aastal toetas valdkonna tegevusi Sotsiaalministeerium.

Varjupaigataotlejad ja pagulased

Varjupaigataotlejate õigusabi kättesaadavus ja monitooring

2022. aastal pakkusid keskuse juristid õigusnõustamist üle kahele tuhandele inimesele. Eelnevatel aastatel on nõustamiste arv jäänud seitsmekümne inimese ligidale. Enamik abivajajaid olid pärit Ukrainast ning suurenenud töökoormuse tõttu kaasasime kevadel vabatahtlikke ja samuti suurendasime pagulasvaldkonna juristide töökoormust.

Keskuse juristid algatasid pagulasvaldkonnas 18 strateegilist kaasust seoses varjupaigataotlejate tagasilükkamise, varjupaigataotlejate kinnipidamise ning ligipääsuga varjupaigamenetlusele. Nende hulka kuulub kaks olulist strateegilist kaasust, mis puudutavad ligipääsu internetile ja isiklikele sidevahenditele kinnipidamiskeskuses. Keskuse juristid leidsid, et sidevahendite ja interneti kasutamise lauskeeld on Põhiseadusega vastuolus. Tallinna Halduskohus nõustus EIK juristidega ja suunas asja läbivaatamiseks Riigikohtusse. Otsust on oodata 2023. aastal.

Lisaks korraldasid keskuse juristid neli seirevisiiti kinnipidamiskeskusesse (Soodevahes) ning kaks seirevisiiti Vao ja Vägeva varjupaigataotlejate majutuskeskustesse. Külastati ka Narva, Luhamaa ja Koidula piiripunkte. Kogutud teabe põhjal tegid juristid vajaduse korral sekkumisi, et tagada varjupaigataotlejate ja rahvusvahelise kaitse saanud isikute õigusi.

2022. aasta pagulasvaldkonna õigusvaldkonna tegevused viidi läbi koostöös ÜRO Pagulasametiga (UNHCR).

Ukraina pagulaste võimestamine

Inimõiguste keskus ja Eesti Pagulasabi laiendasid 2022. aastal koostööd ÜRO pagulasametiga (UNHCR), et suurendada Eestisse jõudnud Ukraina pagulaste turvatunnet. 2022. aasta lõpuni korraldati koostöös Ukraina pagulaste kogukondadega üle saja ürituse Eesti eri paigus, jälgiti pagulaste elamistingimuste olukorda, tehti kindlaks põgenike sotsiaalsed ja õiguslikud murekohad ning tegeleti nende lahendamisega.

Kogukonna koordinaatorid korraldasid Ukraina kogukonnale 122 üritust, millest 25 viisid ellu kogukonnaliikmed ise. Kokku osales üritustel üle 3000 Ukraina põgeniku. Pagulaste süstemaatilistest

probleemidest aru saamiseks ja nende lahendamiseks intervjuerisime rohkem kui 400 põgenikku ning selgitasime välja nende elamistingimused üle Eesti.

2022. aasta Ukraina pagulaste võimestamise tegevused viidi läbi koostöös ÜRO Pagulasametiga (UNHCR).

Digiõigus

Iga klikk loeb, ka sinu andmeid! Valmisid andmekaitse õppevideod ja materjalid

Inimõiguste keskusel valmis videokampaania, mille eesmärk oli meelde tuletada, et tänapäeva infoühiskonnas on andmed otsustava tähtsusega, mistõttu on ka nende kaitsmine aina olulisem. Kolm õpetlikku videot selgitavadki andmekaitse valdkonna olemust ja annavad nõu, kuidas käituda privaatsuse rikkumise korral.

Iga klikk loeb: "Netis tasuta lõunaid ei ole!"

Iga klikk loeb: "[Netiahvatlustel on laastavad tagajärjed.](#)"

Iga klikk loeb: "Turvanipid ja hea uus algus."

Lisaks valmisid õppematerjalid, millest leiab soovitusi ja nippe, kuidas andmelekked ja privaatsusesse sekkumisi ennetada.

Digiõiguse valdkonna tegevust toetas LUMINATE.

Inimõigused Eestis

Inimõiguste giid

Iga inimene peaks teadma, et tema ja teiste õigused väärivad kaitsmist. Seetõttu peab inimõigusi puudutav teave olema lihtne ja mõistetav ning kõigile kättesaadav. Inimõiguste giid ongi see hariv platvorm, et igaüks meist teaks, mis on inimõigused ja kuidas neid kaitsta. 2022. aastal täienes inimõiguste giid uute õppematerjalidega.

Õiguste rubriigi alla on kogutud mitmesugused inimõigusi käsitlevad mõisted rahvusvahelistest konventsioonidest ning siseriiklikust õigusest. Lisaks juriidilisele määratlusele on õigusmõisteid selgitatud praktikas esinenud sotsiaalsete situatsioonide kaudu, mis inimõiguste realiseerimisel eri valdkondades on ette tulnud.

Infograafiliste piltide abil selgitatakse inimõigusega seonduvaid mõisteid visuaalselt. Kaasuste rubriigi alla on kokku koondatud enam kui 1000 inimõigusi käsitlevat kaasust ja rohkem kui 300 kaasuse kokkuvõtet koos asjakohaste viidetega.

Projekti korraldatakse Euroopa Liidu Erasmus+ programmi toel.

Võrdse kohtlemise seaduse käsiraamatu kolmas täiendatud versioon

Mais valmis võrdse kohtlemise seaduse käsiraamatu kolmas täiendatud versioon. Esimene versioon anti välja 2010. aastal, olles sellisel kujul esimene seesugune käsiraamat võrdse kohtlemise seaduse (VõrdKSi) kohta. Kaheteistkümneme aasta jooksul on toimunud mitmeid muudatusi, mis väärivad kajastamist. Samuti on märkimisväärselt arenenud valdkondlik kohtupraktika ning oma panuse on valdkonna edendamisse andnud nii võrdse kohtlemise voliniku kui ka töövaidluskomisjonide töö.

Muutunud ei ole käsiraamatu eesmärk – anda esmane ülevaade isikute võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise teemast ja seonduvatest seadustest Eestis. Käsiraamat on kättesaadav eesti, inglise ja vene keeles.

Võrdse kohtlemise käsiraamat

Selle väljaande kahte esimest trükki toetati Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programmi PROGRESS (2007-2013) raames. Kolmandat versiooni rahastas Euroopa Majanduspiirkonna toetuste Aktiivsete Kodanike Fond, mille operaator Eestis on Avatud Eesti Fond koostöös Vabauhenduste Liiduga, ja Sotsiaalministeerium.

Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti uurimisvõrgustiku FRANET Eesti koordinaator

Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) eesmärk on pakkuda põhiõiguste küsimustes abi ja teadmisi Euroopa Liidu ning selle liikmesriikide asjakohastele asutustele ja ametivõimudele, samuti aidata neid meetmete rakendamisel ja asjakohaste tegevuskavade kujundamisel. Koordinaatori ülesanne on tagada ametile Eesti kohta usaldusväärseid, objektiivseid ja võrreldavaid sotsiaal-õiguslikke andmeid põhiõiguste teemadel. Inimõiguste keskuse ja meie partneri Praxise eksperdid tegid 2022. aastal FRANETi võrgustiku liikmena järgnevad uuringud:

- õiguskeskkond ja kodanikuühiskonna organisatsioonide roll põhiõiguste toetamisel Euroopa Liidus;
- ELi põhiõiguste harta rakendamine;
- sotsiaalsed õigused ja võrdsus COVID-19 pandeemiast taastumise kontekstis;
- ELi põhiõiguste harta kasutuse kaardistamine; vananemine digitaalses ühiskonnas; rassism jõustruktuurides; põhiõiguste küsimused välispiiri haldamise ja tagasisaatmise kontekstis;
- Ukrainas toimuva sõja tagajärjed põhiõigustele ELis;
- Euroopa Liidu harta ja GDPR; Euroopa vahistamismääruse rakendamine;
- uuring Ukraina põgenike hulgas Eestis.

Annetused

Keskus kogus 2022. aastal annetusi 26 118 eurot. Kokku annetas aasta jooksul inimõiguste keskusele üle 395 inimest. Püsiannetajate hulk ei ole märkimisväärselt suurenenud, seega viisime 2022. aastal oma toetajate hulgas läbi uuringu, et oma toetajaid paremini tunda ja kindlaks määrata nende vajadused.

Mis me kogutud annetustega tegime?

- Tasusime nelja strateegilise kaasuse õigusabikulud.
- Katsime projektide omafinantseeringu osa.
- Kasvatasime puhvrit, et kriitilisel ajal ei jääks töö seisma ning saaksime ühiskonnas toimuvatele muutustele kohe reageerida.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2022	31.12.2021	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	294 181	234 967	2
Nõuded ja ettemaksud	27 112	29 416	3
Kokku käibevarad	321 293	264 383	
Kokku varad	321 293	264 383	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksud	13 251	20 328	5
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	194 245	148 489	6
Kokku lühiajalised kohustised	207 496	168 817	
Kokku kohustised	207 496	168 817	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	13	13	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	95 553	38 199	
Aruandeaasta tulem	18 231	57 354	
Kokku netovara	113 797	95 566	
Kokku kohustised ja netovara	321 293	264 383	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2022	2021	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	499 399	412 171	7
Tulu ettevõtlusest	145 515	49 526	8
Muud tulud	3 391	1 188	
Kokku tulud	648 305	462 885	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-615 030	-390 621	9
Mitmesugused tegevuskulud	-15 075	-14 931	
Kokku kulud	-630 105	-405 552	
Põhitegevuse tulem	18 200	57 333	
Intressitulud	31	21	
Aruandeaasta tulem	18 231	57 354	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2022	2021	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	18 200	57 333	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	2 304	13 026	
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	38 679	10 667	
Laekumised sihtotstarbelistest tasudest, annetustest, toetustest	615 592	426 883	6
Kokku rahavood põhitegevusest	674 775	507 909	
Rahavood investeerimistegevusest			
Laekunud intressid	31	21	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	31	21	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Muud väljamaksed finantseerimistegevusest	-615 592	-426 883	6
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-615 592	-426 883	
Kokku rahavood	59 214	81 047	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	234 967	153 920	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	59 214	81 047	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	294 181	234 967	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2020	13	38 199	38 212
Aruandeaasta tulem	0	57 354	57 354
31.12.2021	13	95 553	95 566
Aruandeaasta tulem	0	18 231	18 231
31.12.2022	13	113 784	113 797

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Sihtasutus Eesti Inimõiguste Keskus 2022. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standard on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev avalikkusele suunatud finantsaruandluse nõuete kogum, mille põhinõuded kehtestatakse Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusega ning mida täpsustab valdkonna eest vastutava ministri määrus.

Sihtasutuse majandusaasta vältab 1. jaanuarist 31. detsembrini.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes soetusmaksumuse printsiibist.

Raamatupidamise aastaaruanne koosneb põhjaruannetest (bilanss, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne ja netovara muutuste aruanne) ning lisadest.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Raha

Raha ja selle lähenditena kajastatakse bilansis „Raha“ kirjel ja rahavoogude aruandes arvelduskontodel olevat raha ja raha kassas.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Sihtasutuse arvestusvaluutaks on euro, kõiki teisi valuutasid loetakse välisvaluutadeks.

Välisvaluutas fikseeritud rahalised varad ja kohustised hinnatakse aruandepäeva seisuga ümber eurodesse aruandepäeval ametlikult kehtivate Euroopa Keskpanka valuutakursside alusel. Ümberhindamise tulemusena saadud kursikasumid ja -kahjumid kajastatakse aruandeperioodi tulemiaruanandes põhitegevusega seotud muude tulude ja -kulude real.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse sihtasutuse tavapärase põhitegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus vajadusel tehtavad allahindlused).

Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi. Kõiki muid nõudeid (viitlaekumised, muud lühiajalised nõuded) kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses.

Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega (miinus võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalisi nõudeid kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekavas summas.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad tarnijatele, viitvõlad ning muud lühiajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates aruandekuupäevast; või sihtasutusel pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast aruandekuupäeva.

Annetused ja toetused

Toetuste ja annetustega seonduvad tulud kajastatakse tulemiaruanDES kirjetel "Annetused ja toetused". Toetused ja annetused jagunevad sihtfinantseerimise tegevustoetusteks ja mittesihtotstarbelisteks annetusteks ja toetusteks.

Sihtfinantseerimisena kajastatakse projektipõhiselt saadud toetusi, mida iseloomustab kindel eesmärk koos näitajatega, mille alusel eesmärgi täitmist mõõdetakse, ajakava ja rahaline eelarve. Toetuse andja või vahendaja nõuab projekti kohta detailset aruandlust koos kulutuste kohta andmete esitamisega ning raha ülejääk nõutakse projekti lõppedes saajalt tagasi.

Tegevuse sihtfinantseerimist kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks või sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud. Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused on veel täitmata või kulutusi pole tehtud, kajastatakse bilansis kohustisena.

Mittesihtotstarbelised annetused ja toetused on toetused, mida toetuse saaja võib suuremal määral kasutada oma äranägemisel, sh kas tegevuskulude või investeeringute soetamiseks. Siin kajastatakse mitmesuguseid toetusi, mille korral on määratletud küll eesmärk, kuid mille kasutamise otstarve ei ole täpselt määratud.

Mittesihtotstarbelised annetused ja toetused kajastatakse tuluna hetkel, mil annetus või toetus on laekunud või selle laekumine on praktiliselt kindel.

Seotud osapooled

Sihtasutuse Eesti Inimõiguste Keskus aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

1. asutajaid;
2. tegev- ja kõrgemat juhtkonda;
3. eespool loetletud isikute lähedasi pereliikmeid ja nende poolt kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtteid.

Sündmused pärast aruandekuupäeva

Aruandeaasta finantsaruanded kajastavad olulisi vara ja kohustiste hindamist mõjutavaid asjaolusid, mis ilmnESid aruandekuupäeva ja aruande koostamispäeva vahemikus ning on seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega. Olulisi aruandekuupäevajärgseid sündmusi, mis ei ole seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega, ei kajastata finantsseisundi aruanDES, nende olemasolul on nende sisu avalikustatud aastaaruande lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2022	31.12.2021
Raha kassas	195	195
Raha pangakontodel	293 986	234 772
Kokku raha	294 181	234 967

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2022	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	1 350	1 350	
Ostjatele laekumata arved	1 350	1 350	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	5	5	4
Muud nõuded	25 717	25 717	
Viitlaekumised	25 717	25 717	6
Ettemaksed tarnijatele	40	40	
Kokku nõuded ja ettemaksed	27 112	27 112	
	31.12.2021	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	1 000	1 000	
Ostjatele laekumata arved	1 000	1 000	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	11 110	11 110	4
Muud nõuded	17 306	17 306	
Viitlaekumised	17 306	17 306	6
Kokku nõuded ja ettemaksed	29 416	29 416	

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad (eurodes)

	31.12.2022		31.12.2021	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Üksikisiku tulumaks	0	0	0	2 417
Erisoodustuse tulumaks	0	222	0	102
Sotsiaalmaks	0	502	0	4 480
Kohustuslik kogumispension	0	0	0	386
Töötuskindlustusmaksed	0	0	0	318
Muud maksude ettemaksed ja maksuvõlad	5	0	11 110	0
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	5	724	11 110	7 703

Lisainfo lisas 3 ja 5

Lisa 5 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2022	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	12 337	12 337	
Võlad töövõtjatele	170	170	
Maksuvõlad	724	724	4
Muud võlad	20	20	
Muud viitvõlad	20	20	
Kokku võlad ja ettemaksed	13 251	13 251	
	31.12.2021	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	6 645	6 645	
Võlad töövõtjatele	2 283	2 283	
Maksuvõlad	7 703	7 703	4
Muud võlad	3 697	3 697	
Muud viitvõlad	3 697	3 697	
Kokku võlad ja ettemaksed	20 328	20 328	

Lisa 6 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

	31.12.2020		Laekunud	Kajastatud tulemiaruanandes	31.12.2021	
	Nõuded	Kohustised			Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks						
PONGO	16 314	0	16 159	-155	0	0
SPEAK	3 500	0	3 870	0	0	370
CODE	0	43 603	0	-26 412	0	17 191
DIVW	0	7 543	6 422	-12 476	0	1 489
EGUI	0	1 192	0	-18 498	17 306	0
FRA	0	10 389	65 679	-53 219	0	22 849
MÄRGIS	0	34 612	13 105	-47 717	0	0
REGIO	0	10 036	1 437	-11 473	0	0
UNHCR21	0	0	68 072	-67 997	0	75
VÕIVIK	7 346	0	31 144	-17 333	0	6 465
ERAS	0	5 258	5 957	-11 148	0	67
ROMA	0	2 130	0	0	0	2 130
HMNS21	0	33 703	91 634	-124 033	0	1 304
UKRA	0	0	21 927	-1 772	0	20 155
ARUANNE22	0	0	2 501	-1 996	0	505
LUMIN	0	0	77 629	-24 530	0	53 099
MÄRGIS22	0	0	10 000	-8 124	0	1 876
PÜSI	0	0	5 923	0	0	5 923
SAADIK	0	0	14 991	0	0	14 991
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	27 160	148 466	436 450	-426 883	17 306	148 489
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	27 160	148 466	436 450	-426 883	17 306	148 489

	31.12.2021		Laekunud	Kajastatud tulemiaruanandes	31.12.2022	
	Nõuded	Kohustised			Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks						
SPEAK	0	370	0	-370	0	0
CODE	0	17 191	5 662	-22 853	0	0
DIVW	0	1 489	0	-1 489	0	0
EGUI	17 306	0	-14 173	0	3 134	0
FRA	0	22 849	127 975	-61 723	0	89 100
ACF22	0	0	50 000	-40 917	0	9 082
SAKSA22	0	0	15 000	-14 626	0	374
UNHCR22	0	0	213 583	-213 583	0	0
EGUI3	0	0	5 400	-3 214	0	2 186
VÕIVIK	0	6 465	131	-6 596	0	0
ERAS	0	67	7 944	-8 012	0	0
ROMA	0	2 130	0	-2 130	0	0
HMNS21	0	1 304	0	-1 304	0	0
HMNS22	0	0	100 000	-87 982	0	12 018
EGUI_2	0	0	3 400	-888	0	2 512
UKRA	0	20 155	-31 871	-2 419	14 135	0
ARUANNE22	0	505	-505	0	0	0
LUMIN	0	53 099	70 071	-69 058	0	54 111
MÄRGIS2	0	1 876	60 057	-37 071	0	24 862
PÜSI	0	5 923	0	-14 161	8 237	0
SAADIK	0	14 991	11 993	-27 196	211	0
UNHCR21	0	75	-75	0	0	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	17 306	148 489	624 592	-615 592	25 717	194 245
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	17 306	148 489	624 592	-615 592	25 717	194 245

Lisainfo lisas 3.

Lisa 7 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2022	2021
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	471 576	340 716
Mittesihtotsatabelised annetused ja toetused	27 823	71 455
Kokku annetused ja toetused	499 399	412 171

Rahalised ja mitterahalised annetused	2022	2021
Rahaline annetus	499 399	412 171
Kokku annetused ja toetused	499 399	412 171

Lisa 8 Tulu ettevõtlusest

(eurodes)

	2022	2021
Koolitusteenuste müük	8 610	1 000
Muude teenuste müük	136 848	48 479
Muud	57	47
Kokku tulu ettevõtlusest	145 515	49 526

Lisa 9 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud

(eurodes)

	2022	2021	Lisa nr
Tööjõukulud	342 460	246 939	10
Mitmesugused bürookulud	161 835	64 020	
Reklaam	39 742	11 951	
Üür ja rent	18 049	13 045	
Ruumide rent üritusel	17 556	13 315	
Koolituskulud	7 908	22 950	
Raamatupidamisteenused	11 688	7 200	
Juriidilised kulud	4 637	1 080	
Transpordikulud	3 959	751	
Lähetuskulud	3 443	240	
Audit	1 200	805	
Muud	2 549	8 325	
Maksukulud	4	0	
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	615 030	390 621	

Lisa 10 Tööjõukulud

(eurodes)

	2022	2021	Lisa nr
Palgakulu	260 530	185 331	
Sotsiaalmaksud	81 930	62 727	
Kokku tööjõukulud	342 460	248 058	9
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	342 460	246 939	
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	11	9	

Lisa 11 Seotud osapooled

(eurodes)

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2022	2021
Arvestatud tasu	39 064	32 016